

tu zastopnica lajikov; tam mož, tu žena. Kontrast pa leži tudi v črtah: nasprotni navpični smeri stoječega svetnika imamo horizontalno črto ležeče ženske; a okolica, ki jo obdaja, tvori most čez vrzel od ene smeri do druge, ker se množica sklanja, kleči in ždi. Baš ta bolnica mu je dala mnogo dela, preden jo je oblikoval tako, da učinkuje primerno, jasno in umerjeno, soglasno z drugimi skupinami. Prva osnova jo kaže ležečo, pri njej pa dva moža, ki jo držita napol zravnano; a moža sta v malo izraziti kretnji. Druga osnova kaže bolnico v isti kretnji, a moža pri njej sta dobila izrazito, da ne rečem akrobatsko pozo. Ta mu je bila spet premočan kontrast napram svečani umerjenosti sv. Martina — in položil jo je na stran ter zasnoval varijanto, v kateri je omilil to skupino s tem, da je pustil bolnico v rokah ženske, možu pa je prisodil vlogo, da moli. Da se prepriča, kako da učinkuje v celoti, si je narisal vso kompozicijo nanovo (tretja zasnova; podoba št. 3). Sv. Martin je — po besedilu njegovega

škofa je ostala praznota, ki bi kazila enotnost kompozicije; to je umetnik z bistrim pogledom takoj zadela z otročičem, držečim tradicionalno »Martinovo gosko«. V ospredju tvorita dve podskupini težišče: na eni plati ženska z bolnico, na drugi žena, ki ima ob sebi otroka in kaže na svet-

4. Sv. Martin. Študija za skupino bolnice.

5. Sv. Martin ozdravlja bolnico. (Četrta osnova.)

življenjepisa — v notranjščini cerkve, obdan od asistence; pred njim množica bolnikov, šest žensk in en možak, poleg pa dva otroka. Vsi ga prosijo pomoči, kar izražajo povse jasno njihove kretnje. Dočim je gruča s sv. Martinom sklenjena, se deli oddelek bolnikov na dva kampa, ki puščata na sredi malo presledka; ta omogočuje pogled na celo postavbo svetnikovo. A pod nogami čudodelnega

nika. Kolika razdalja med prvo in tretjo zasnovo! In pri tej se mu je misel že tako razbistrila, da je označil tudi ves barvni akord v osnovnih tonih.

A podoba mu ni ugajala. Kontrastov ob bolnici je pogrešal, uvažujoč dejstvo, da slabotna ženska ne zmora trudapolnega opiranja in dviganja odrasle osebe in da je med onemoglo bolnico in strežnico premalo razlike. Zato je to skupino